

วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดทำขึ้นโดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และงานวิจัยรวมทั้งความเห็นและทรรศนะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นวารสารราย 4 เดือน กำหนดเผยแพร่ในเดือนเมษายน สิงหาคม ธันวาคม.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ สมชัย บวรกิตติ	ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา
	นายแพทย์ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการบริหาร	นายแพทย์ขวัญชัย วิศิษฎ์นนท์	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
	นายแพทย์เทวัญ ธาณินทร์	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
บรรณาธิการ	นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์	สำนักพัฒนาการคุ้มครองการวิจัยในมนุษย์
บรรณาธิการรอง	ดร.เภสัชกรหญิงอัญชลี จูฑะพุทธิ	นักวิชาการด้านเภสัชศาสตร์
	ดร.รัชนี จันทระเกษ	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
	ดร.เภสัชกรหญิงดวงแก้ว ปัญญาภู	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงจิราพร ลิ้มปานานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ สิริพะพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรสนั่น ศุภธีรสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรธงชัย สุขเสวต
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ประวิทย์ อัครเสรินนท์
นายแพทย์ประพจน์ ฆาตราภาค
ดร.อุษา กลิ่นหอม
เภสัชกรหญิงเย็นจิตร เตชะดำรงสิน
นางสาวรุจิรา อรรถลิขัฐ
ดร.เภสัชกรยงค์ศักดิ์ ดันติปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา ศรียากุล
ดร.เภสัชกรหญิงมณฑกา ธีรชัยสกุล
ดร.เภสัชกรหญิงสุภัทรา รังสิมาการ
ดร.เภสัชกรหญิงผกากรอง ขวัญข้าว

หน่วยปฏิบัติการวิจัยเภสัชศาสตร์สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นักวิชาการด้านสาธารณสุข
นักวิชาการเภสัชศาสตร์และการแพทย์แผนไทย
คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
นักวิชาการด้านเวชศาสตร์ชุมชนและด้านศิลปกรรมกระดูก
นักวิชาการด้านชีววิทยา
คลินิกการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนจีนหัวเฉียว
นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข
นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาการแพทย์
วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.แพทย์หญิงสมบุรณ์ เกียรตินันท์
ศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรชยันต์ พิเชียรสุทนต์
รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ขวัญชัย กมลธรรม

วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วิทยาลัยการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์ทวี เลหาพันธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ยิยง เทาประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงศรีจันทร์ พรจิราศิลป์

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงนพมาศ สุนทรเจริญนนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ วิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร.เภสัชกรหญิงพณีย์ ศิริสะอาด

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย อึ้งพินิจพงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์สุกนิมิต ทิมขุนทดเถียร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา โอศิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุลีย์ วรคุณพิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวัฒนา ทรงจิตสมบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลี สิทธิเกรียงไกร

เภสัชกรหญิงปราณี ขวลิตธำรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษฐ เวชวิฐาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณกุล ตั้งสุขฤทัย

นายนิรันดร์ ทิมา

นางสาวเพ็ญศรี จิตรนำทรัพย์

นายภาณุพงษ์ พนมวัน

นายแพทย์ประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์

นายแพทย์สุกนิมิตร ชุณหะสุทธีวัฒน์

นายกวี คงภักดีพงษ์

แพทย์อายุรเวชธีรเดช อุทัยวิทยรัตน์

นายแพทย์รัชวัช บุรณถาวรสม

นางสาวณีย์ กุลสมบูรณ์

นางบุญใจ ลิ้มศิลา

นายแพทย์จักรวาล เผือกทอง

ดร.เภสัชกรปรีชา หนูทิม

นางสาวปาริณัฐ สุขสุทธิ

แพทย์แผนไทยประยุกต์มาลา สร้อยสำโรง

แพทย์แผนไทยประยุกต์สมชาย ช้างแก้วมณี

ฝ่ายจัดการวารสาร

รสรินทร์ ไพฑูรย์

สุนิสา หลีหมุด

วัชรภรณ์ นิลเพ็ชร

ออกแบบปกหลังโดย

กลุ่มงานสื่อสารองค์กร กองวิชาการและแผนงาน

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

นักวิชาการ ด้านเภสัชกรรม และการแพทย์พื้นบ้าน

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะกรรมการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นักวิชาการด้านสมุนไพร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิชาการด้านสาธารณสุข

นักวิชาการด้านสถิติ

นักวิชาการด้านสถิติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ

นักเชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิกรมควบคุมโรค

สถาบันโยคะวิชาการ

แพทย์อายุรเวช

นักวิชาการด้านการแพทย์แผนจีน

นักวิชาการด้านการแพทย์พื้นบ้านไทย

นักวิชาการด้านสาธารณสุข

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Journal of Thai Traditional & Alternative Medicine is owned by the Department of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health for the presentation of research works and technical papers on traditional Thai medicine, indigenous medicine and alternative medicine. The journal is published every four months and will be issued on April, August and December.

Editorial Board

Advisors	Somchai Bovornkitti	Contributor, Academy of Science, The Royal Institute
	Thongchai Lertwilairattanapong	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Executive Editor	Khwanchai Visithanon	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
	Tewan Thaneerat	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Editor	Vichai Chokeyivat	Institute for the Development of Human Research Protections
Associate Editors	Anchalee Chuthaputti	Technical Officer Specialist in Pharmacy
	Rutchanee Chantraket	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
	Duangkaew Panyaphu	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Members

Jiraporn Limpananont	Chair of the Pharmacy Council of Thailand
Prasit Leerapan	Technical Officer Specialist in Public Health
Sanan Subhadhirasakul	Pharmaceutical Sciences and Thai Traditional Medicine
Thongchai Sooksawate	Faculty of Pharmaceutical Sciences, Chulalongkorn University
Pravit Akarasereenont	Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University
Prapoj Petrakard	Community Medicine Specialist
Usa Klinhom	Biologist
Yenchit Techadamrongsin	Huachiew Traditional Chinese Medicine Hospital
Rujinart Adthasit	Social and Human Scholars
Yongsak Tantipidok	Society and Health Institute
Kusuma Sriyakul	Chulabhorn International College of Medicine, Thammasat University
Monthaka Teerachaisakul	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Supattra Runagsimakan	Department of Thai Traditional and Alternative Medicine
Pakakrong Kwankhao	Chao Phya Abhaibhubejhr Hospital, Prachinburi

Reviewers

Somboon Kiettinun	Chulabhorn International College of Medicine, Thammasat University
Chayan Pichaensoonthon	Alternative Medical College, Chandrakasem Rajabhat University

Thavatchai Kamoltham

College of Allied Health Sciences, Saun Sunandha Rajabhat University

Tawee Laohapan

Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

Yingyong Taoprasert

School of Traditional and Alternative Medicine, Chiang Rai Rajabhat University

Srichan Phornchirasilp

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University

Noppamas Soonthornchalernnont

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University

Chanpen Wiwat

Faculty of Pharmaceutical Sciences, Mahidol University

Panee Sirisa-ard

Technical Officer Specialist in Pharmacy and Ethnomedicine

Wichai Eungpinichpong

Faculty of Associated Medical Science, Khon Kaen University

Supanimit Teekachunhatean

Faculty of Medicine, Chiang Mai University

Sunanta Osiri

Faculty of Abhaibhubejhr Thai Traditional Medicine, Burapha University

Suwalee Worakhunpiset

Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University

Sriwattana Songchitsomboon

Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University

Malee Sittikreangkrai

Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University

Pranee Chavalittumrong

Technical Officer Specialist in Herbs

Pichet Wechvithan

Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus

Parunkul Tungasukruthai

Chulabhorn International College of Medicine, Thammasat University

Narintra Tima

Technical Officer Specialist in Public Health

Pensri Chitnumsap

Technical Officer Specialist in Statistics

Phanupong Panomwan

Technical Officer Specialist in Statistics,

Office of the Education Council, Ministry of Education

Prapan Pongkanitanont

Sirindhorn National Medical Rehabilitation Centre

Supamit Choonsootiwat

Epidemiologist Expert, Department of Disease Control

Kawee Kongpakdeepong

Thaiyoga Institute

Teeradech Uthaiwitayarat

Ayurvedic Doctor

Tawach Buranathawornsom

Technical Officer Specialist in Chinese Medicine

Saowanee Kulsomboon

Thai Indigenous Medicine Scholars

Boonjai Limsila

Technical Officer Specialist in Public Health

Jagravudh Puangkong

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Preecha Nootim

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Paranat Suksut

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Mala Soisamrong

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Somchai Changkaeomanee

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

Journal Administrator

Rossarin Paithoon

Sunisa Leemud

Watcharaporn Ninpetch

Back cover design by

Corporate Communications subdivision, Technical and Planning Division